

Брати Манжос

Пророцтво Пушьямітри

Роман

Київ

УДК 821.161
Б87

Брати Манжос
Б87 Пророцтво Пушьямітри : роман. — Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. — 212 с.
ISBN 978-617-520-069-8

Бомбейський журналіст на ім'я Орест Копур вирушає в маленьке провінційне містечко Еппал Шахар за завданням редакції. Місцеві таємниці швидко захоплюють репортера і вже скоро він опиняється в центрі протистояння зі зловісним професором Мозесом Паліпутрою, що прагне підкорити своїй волі всю країну. Оповідь переносить нас у фантастичний світ, що здивує незвичайною, але напрочуд гармонійною сумішшю індійського та українського колоритів, на тлі неповторної романтики епохи індустріалізації.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-069-8

© Брати Манжос, 2021
© Видавництво Ліра-К, 2021

Вступ

Сотні миль нескінченної залізниці вздовж могутнього русла священної річки Ганг. Шлях життя. Таку романтичну назву дали дорозі, що простяглася через усю країну, з півночі на південь, долаючи обшири декількох провінцій. Ця потужна транспортна артерія колись була головним символом державної міці та перемоги індустріалізації над віджилими духовними традиціями того дня. Минуло не так багато часу — півтора десятиріччя, а ця дорога вже нікого не вражає, ставши повсякденням мільйонів людей. Це й не дивно, бо для більшості тепер не існує зрушнішого способу дістатися, наприклад, із Бомбея до Мадраса, а потім у зворотньому напрямку, і все це протягом тижня! Безперечно, ця залізниця отримала свою назву не дарма. На перший погляд може здатися, що вся ця система більше схожа на грандіозних масштабів безлад, ніж на злагоджений механізм. Попри те десятки потягів щодня примудряються діставатися пунктів призначення, хоча й далеко не завжди за графіком. В одному з таких потягів, до слова, розпочалася й наша неймовірна історія.

Спеціальний кореспондент щоденного часопису “Вечірній Бомбей” Орест Копур хитався на твердій лаві вагону третього класу, і думки його важчали із кожною подоланою милею. За

вікном проминали нескінченні телеграфні стовпи та невиразні лани, засіяні соняшником та пшеницею, що золотилися під яскравим серпневим сонцем. Потяг хоча й рухався на повній швидкості, проте просувався повільно, роблячи зупинку майже у кожному селищі уздовж залізниці.

— С-с-станція С-с-степова! — заїкаючись оголосив чергову платформу провідник в уніформі, пробігаючи вузьким проходом поміж лавами, — В-ваш чай, п-п-пане, — подав він склянку журналісту. — П-п-п-прошу п-пробачення, але бе-ергам-моту в нас нема, і і-імбирю т-теж...

— Я й не сподівався, — відказав Орест, — Дякую.

Сусіди по вагону підозріло позирали на журналіста, зберігаючи напружене й гнітюче мовчання. Обережно поглядаючи з-під лоба, вони пошепки обговорювали його вигляд: чорний костюм Ореста був ідеально підігнаний під фігуру, а випрана сорочка засліплювала білизнаю. Довершував образ дорогий парфюм, що з головою видавав у ньому представника іншої касті. Вишуканий аромат і звичний сморід загального вагону створювали навколо дивну суміш.

Репортер не відривався від годинника, якого взяв до рук ще на бомбейському вокзалі та радів кожній збіглій хвилині. Склянка цейлонського чаю, яку принесли у звичному металевому підстаканнику, деренчала від сильної гойдалки, немов випробовуючи сталевість нервів Ореста.

Паровоз різко загальмував, наближаючись до наступної станції, де вже зібралися місцеві спекулянти, що приторговували різним крамом, харчами сумнівного походження та всілякими неліцензованими, але корисними речами. Хоча на кожній станції з потягу сходила сила-силенна люду, у вагонах все одно було затісно. Всі місця були напхом напхані, особливо у найдешевшому третьому класі, яким зазвичай користувалися представники робочих варн.

Не простоявши і двох хвилин, потяг зі свистом рушив. Двері тамбура відчинились і у вагоні з'явився новий пасажир, який одразу ж перебрав на себе увагу простої публіки. Літній монах у помаранчевій робі, спираючись на тростину, порожніми зіницями дивився крізь пасажирів.

— Сліпий... — прошелестіло людом.

Чоловік закульгав через прохід у супроводі допитливих поглядів. Він повільно перебирав чотки з червоного дерева і, схоже, більш нічого не мав при собі.

— А я гадав, священики не користуються надбаннями науки, — єхидно закинув один із пасажирів. — Нечасто вони їздять потягами.

— Священні Веди у нас згадують лише тоді, коли це вигідно. Решту часу можна сподіватися, що боги відвернуться, — дорікнув інший.

— Я не священник, — промовив старий, відповідаючи на в'їдливі закиди, й зупинився біля Ореста. — Я монах.

— Хіба це когось обходить? — зауважив репортер.

— Істина мало кого цікавить. Але її неодмінно треба виголошувати, — відповів чоловік. — Дозвольте скласти вам компанію?

— Хіба я можу відмовитись? — знизав плечима Копур.

— Боюся, що це єдине вільне місце у вагоні, — сказав монах і поклав свої чотки на стіл.

— Невже ви це бачите? — засумнівався Орест.

— Бачити світ — неймовірний подарунок богів людині. Можливість відрізнати відтінки і барви. Милуватися красою навколишнього світу. Дивитися в очі своїх батьків, дітей, коханих. Я свого часу відмовився від цього дивовижного дару, — сумно промовив чоловік. — Проте бачити можна й інакше. Цю здатність я отримав навтомість.

— Ви кажете про чаклунство чи щось подібне? — запитав Копур.

Старий присів навпроти журналіста.

— Люди звикли називати надприроднім усе, чого не можуть досягнути та зрозуміти. Але це хибний шлях. Будь-яка річ є природньою, незалежно від того, може її пояснити наука чи ні. Звісно, деякі сфери буття досягнути може далеко не кожен. Наведу вам приклад. Ось цей потяг, що ми в ньому їдемо, — монах обвів рукою навкруги. — Не так давно парова машина дивувала й лякала. Сьогодні ж кожен бажаючий може сісти на потяг та швидко доїхати туди, куди він забажає. Людство досягнуло ці матерії, й вони одразу ж стали цілком природніми. Хоча колись це, не роздумуючи, нарекли б чаклунством.

— Я не став би впевнено заявляти про те, що людство насправді це досягнуло, -заперечив Орест, — Навряд чи хтось у цьому потязі, вкупі з машиністом, зможе докладно пояснити, завдяки чому паровоз рушає з місця.

Пасажири на сусідніх лавах ображено глянули на журналіста, проте від коментарів утрималися.

— Не завжди для того, щоб чимось користуватися, слід знати, як воно влаштовано. Це стосується навіть того, що ви називаєте чаклунством. Повірте, якщо би завтра усі люди отримали здатність літати, то через місяць це усім набридло б, — запевнив монах. — Невтомні тільки боги.

— А ми усі грішні? — усміхнувся Копур. — Типова позиція представника релігійного світу.

— А ви зневірені, і це також типowo для вашої професії, — підмітив старий.

— Звідки знаєте про мою професію?

— Я ж казав, бачити можна різним чином, — загадково відповів монах.

— І що ви ще бачите про мене? Окрім сфери мого заняття, — скептично запитав репортер.

— Я бачу, що ви не хочете тут бути. І я бачу, що ви не хочете їхати туди, куди прямує ця дихаюча парою машина.

— Про це неважко здогадатися, — посміхнувся Копур.

— Може, й так. Зараз ви відмовляєтеся вірити. Але прийде час, коли тільки віра рятуватиме вас від промаху, — промовив старий.

— Я звик вірити у власні сили. Це найкорисніша віра.

— Тоді пораджу бути обережним. Невідомо, куди вона вас заведе, — сказав незнайомиць.

— А куди направляє вас ваша віра? — запитав журналіст. — Дивно бачити монаха в потязі. Я думав, що ваші переконання забороняють користуватися технічними винаходами.

— Мої переконання зовсім не такі, як ви їх уявляєте, — хитро посміхнувся чоловік. — Я багато блукав землею. Зустрічав світанки і проводжав сонце за обрій. Ловив долонями сніжинки на гірських вершинах Тибету та обпікав ноги пісками пустелі Тар. І кожного дня я знав лише те, де хотів би опинитися завтра, але ніколи не був упевненим, чи справді так станеться. Доля залюбки грається з нами. І лише зорі на небі і місяць із сонцем одвічні. Сьогодні ж я їду до стародавньої святині, що схована далеко за брамою Сходу.

— Тоді, на жаль, ви обрали не той потяг. Цей прямує на південь, уздовж долини Гангу, — зауважив Орест.

Монах засміявся:

— Ось бачите, я ж казав. Чи хтось дійсно знає, що чекає на нас попереду?

Копур низив плечима:

— Якщо сідати на потрібний потяг, то сюрпризів долі можна уникнути.

— Ви гадаєте?

— Безперечно. Не знаю, що чекає попереду на вас, а от мені доля приготувала кілька днів нудьги та незручностей.

— Еппал Шахар — гарне місто, — сказав монах.

Журналіст здивувався, але спробував не видати цього.

— Чому ви вирішили, що я прямую саме туди?

Монах щиро посміхнувся:

— Ви, на відміну від мене, бачите світ очима. Але чомусь відмовляєтеся вірити тому, що перед вами.

— Як показує практика, це не дуже надійний підхід. Припустимо, ви праві, і я дійсно їду до Еппал Шахара. Хоча це й не зовсім так. Але я готовий з вами посперечатися про те, що це гарне місто. Та й містом його назвати важко. Селище.

— Ви бували там раніше?

— На щастя, ні. А ви, напевно, так?

— Я багато де бував. До цього мальовничого містечка я навідувався дуже давно. Душі людей, яких я там зустрічав, вже багато разів переродилися, а цю землю тепер населяють їхні нащадки. Напевно, як і мене колись, вас здивує їхня відвертість. Це дуже цінна риса. На вулицях вашого рідного Бомбея нечасто зустрінеш чистосердечність. Як гадаєте?

— Погоджуюсь, що багатьом сучасним бомбейцям прямолінійності таки бракує. Але краще вже бути нещирим і розумним, ніж відвертим дурнем.

Репортер, важко зітхнувши, знову глянув на годинник.

— Дивно. Чим далі від Бомбея, тим секунди довшають... Це особливість місцевої астрономії чи як?

Стрілка годинника і справді рухалась наче через силу, аж поки не зупинилася зовсім.

— Дідько! Той негідник із крамниці півгодини розхвалював надійність цього механізму! — Копур потряс хронометром та підніс його до вуха.

— Вони справні, не лайте того гідного пана, котрий вам їх продав, — промовив монах.

— При всій повазі до вас і до нього, але я відрізняю несправний годинник від того, що ладно працює, — не зводячи очей відповів репортер.

— Він лише відображає плин часу довкола, — сказав чоловік. — Озирніться, пане Копур.

Журналіст оглянувся та здивовано спостеріг: все навколо завмерло, наче секундна стрілка на його годиннику. Пасажири застигли, мов воскові фігури, відкривши роти на півслові. Комахи, не рухаючись, висіли в повітрі, не було чути ні стукоту коліс, ні жодного іншого звуку.

— Приблизно це я й називаю чаклунством, — констатував Орест.

Монах посміхнувся, а репортер підмітив, що його очі сповнені життя.

— Тепер я можу бачити, — пояснив незнайомец і жадібно обвів поглядом навколо. — Дивовижне вміння!

— Тепер? — не зрозумів журналіст.

Старий пильно придивився до Копура.

— Знаєте, більшість людей на вашому місці запанікували б. А ви маєте діловий та дуже професійний підхід. Це дуже цікаво.

— А я не перший на цьому місці?

Монах знизав плечима:

— Важко сказати, чи був хтось першим.

— І навіщо ж ви проводите подібні експерименти з людьми? — запитав Орест.

— А хто вам сказав, що я влаштовую дослідження? Я й сам дивуюся з того, що ви можете зі мною говорити, — констатував незнайомец.

— Тобто це ваші приватні заботи?

— Щось на кшталт цього, — лукаво примружився старий. — І якщо вже ви вирішили скласти мені компанію, тоді ходімо. Допоможете мені, а я вам дещо покажу.

Монах підвівся, відкинув свою тростину і легкою ходою попрямував до тамбура.

— Я бачу, у вас поліпшився не тільки зір, — підмітив Орест.

— Як я вже зізнався, мені довелося багато чого позбутися заради... Інших здібностей.

— На зразок подібної зупинки часу? — поцікавився журналіст.

Монах на мить зупинився і повернувся до Копура.

— Це не зовсім зупинка часу... Як би вам пояснити. Хоча... — чоловік замислився, — а чи варто пояснювати?

Старий повернувся і попрямував до виходу з вагона.

— Так не годиться, — сказав репортер. — Ви вже почали, тож продовжуйте.

— Не боїтеся подібних знань? — чоловік підійшов до застиглого провідника, порився у нього в кишені й дістав ключ.

— Він не прокинеться? — Копур уважно оглянув залізничника.

— А він і не спить, — відповів монах, відчиняючи двері вагона. — Уся наша метушня для нього промайне швидше за миттєвість. Хіба що бік, який я мацав у пошуках ключа, потім свербітиме... Хоча й мене, якщо розібратись, тут насправді немає.

Старий відчинив вагон та відкинув сходинку назовні.

— Я вас бачу і розмовляю з вами, а ви кажете, що вас немає. Хіба так буває? — запитав Орест.

— А ви ще сумніваєтеся, чи неможливе є можливим? — запитав незнайомець і ступив на землю.

Репортер слідував за ним і з подивом відмітив, що сонце зовсім не гріло, хоча й висіло високо на небі. Вітер не колихав траву, а пухнасті хмари завмерли.

Широке поле, посеред якого стояв потяг, здавалося неживим. Химерною видавалася клуба диму, що в чудернацькій формі застигла над трубою паровоза.

— Якщо ви не тут... То де ви є насправді? — поцікавився Копур.

Монах задоволено роздивлявся небокрай.

— Де б я не був, важливо лише те, чи можу щось змінити довкола. Інакше навіщо мені розум, віра і мої таланти? Який тоді сенс перебувати бодай десь на цій землі?

— І що ви плануєте зробити? Перетворити світ на кращий? — іронічно зауважив журналіст.

— А хіба це погане бажання? — перепитав старий і пішов до локомотива. — Чи ви хотіли почути від мене виняткову мудрість? На мою думку, вона криється саме в простих речах. Спробуйте й дуже скоро ви відчуєте неймовірне полегшення.

— Я щодня наперекір усьому стараюся робити прості й правильні речі. Проте заспокоєння досі не відчув, — констатував Орест.

— Доля любить нас випробовувати. Загартовувати волю та розум. Існує популярна думка, що завжди все залежить лише від нас. Це якоюсь мірою правильно, проте іноді наші хибні рішення призводять до того, що власних сил для боротьби може забракнути. Тоді навколишній світ перемагає і загрожує розчавити нас своєю величчю.

Монах підійшов до передніх коліс паровоза та нахилився.

— Дивіться, — вказав він пальцем.

Орест побачив маленького їжачка, що клубком лежав на рейці, прямо перед машиною-велетнем.

— Іноді маленькі люди здатні робити великі речі. Але часом слід робити великі речі, щоб зберегти щось маленьке, — старий взяв тваринку в руки. — Якщо не розрахувати власні сили, від

поразки врятує лише неймовірне везіння. Або те, що ви називаєте чаклунством, — монах переклав тваринку на траву.

— Ви все це начаклували... Заради порятунку їжачка? — здивувався Орест.

— А хіба він цього не вартий? Проте в так званого чаклунства є певні правила. Суворі та прадавні. Старіші за бурхливі води Інду і високі гори Гіндкуш. Вигадані вони не просто так, повірте. Навіть подібна забавка із тваринкою може врешті обернутися серйозними наслідками.

— І як ви знаєте, що вона не обернеться на зле?

— Цього я вам не можу сказати зараз. Берегти подібні таємниці — одне із священних правил, — посміхнувся монах. — Ви теж маєте цікаві таємниці, чи не так?

Журналіст машинально потягнувся до внутрішньої кишені піджака, але опанував себе.

— І ви також тримаєте їх при собі, — додав старий. — Але ваші секрети є загадкою не тільки для оточуючих. Вони ховаються й від вас. Саме тому ви й сіли на цей потяг, чи не так?

— Ви щось про це знаєте? — напружився Орест.

— Я знаю, що ви хочете зробити добру справу. І ви її неодмінно зробите.

Монах нахилився над врятованою тваринкою і обережно її погладив. Це небезпечний шлях, пане Копур, — монах уважно подивився на Ореста і посміхнувся. — Можу дати вам одну пораду. Думаю, це не порушить правил.

— Пораду? Яку пораду?

— Бережіть голову, пане Копур. Бережіть голову...

Світ навколо ожив і потяг із ревінням промчався повз репортера, ледь не зачепивши його маківку, а ще за мить Орест Копур прокинувся на твердій лаві вагону третього класу, перелякано озираючись. Мало хто у вагоні помітив дивну реакцію